

13.

Katalog:

- klasicizem
- komedija, vrste komičnosti, liki pri Moliereu

Berilo 1, str 102

MOLIERE: TARTUFFE

Klasicizem:

Razvil se je v Franciji v 17. stol. Kot posledica novih družbenih razmer in posledica prizadevanja za povečanje moči cerkve in razuma. Za najvišje merilo so razglasili razum in skladnost z naravo. Zgledovali so se po antiki. Vrh je dosegel za časa vladanja Ludvika XIV. (2. polovica 17. stol.). Osrednji literarni obliki sta komedija in tragedija, za kateri velja strogo pravilo o enotnosti dejanja, časa in kraja. Pisci komedij so snov črpali iz rimske antike, španske in italijanske renesančne komedije ter iz srednjeveških burk.

Eden izmed glavnih predstavnikov klasicizma je **Moliere**, s pravim imenom Jean Baptiste Poquelin. Rodil se je l. 1622 v Parizu, v meščanski družini. Med študijem se je seznanil s plemstvom. Bil je igralec v potujoči gledališki skupini. V Parizu je bil gledališki vodja, ugleden igralec in komediograf. Delal je ob podpori Ludvika XIV, ki ga je ščitil pred kritikami klerikalnih krogov in dvorjanov. Umril je l. 1673.

Napisal je 27 komedij. Med njimi se najpomembnejše: Smešne precioze, Šola za žene, Tartuffe (1664-1669), Don Juan ali Kamniti gozd, Ljudomrznik, Skopuh, George Dandin, Žlahtni meščan, Scapinove zvijače, Učene ženske, Namišljeni bolnik.

Tartuffe

To je ostra satirična komedija, ki je zgrajena na podlagi številnih komičnih zapletov, spletk, skrivalnic, prisluškovanj. Junaki predstavljajo splošno veljavne človeške tipe, ki so predstavniki posameznih stanov in posebej značilne človeške napake, slabosti in družbeno škodljive težnje.

Glavni junak Tartuffe je tip svetohlinca, v katerem je Moliere upodobil predstavnika klerikalne družbe. Pod krinko pobožnega človeka skriva pohlep po bogastvu in moči. Nasproti mu stojijo tipi preprostih poštenih meščanov.

Vrste komičnosti (besedna in značajska) :

Komičnost pomeni smeh zbujajoče predstavljanje človeških neumnosti, pretiravanj, enostranosti.

Ločimo:

- **situacijsko komičnost**, ki se kaže v nenavadnih položajih, zapletenih spletkah, situacijskih zmešnjavah;
- **značajska komičnost**, ki se kaže v nenavadnih značajih, ki vzbujajo veselost;
- **besedno komičnost**, ki se kaže v dialogu in govorjenju junakov.

V komediji Tartuffe nad situacijsko komiko prevladuje značajska in besedna komičnost. Takšen je npr. 5. prizor v 1. dejanju o »bolnem« Tartuffu, ko Orgona skrbi za Tartuffovo zdravje. Izvrstna besedna komičnost je v 4. dejanju, kjer Elmira zvabi Tartuffa v past in s tem poskuša odpreti oči Orgonu, ki je najbolj komična oseba ravno zaradi svojega slepega zaupanja v Tartuffa.